

hinc atque hinc oditque moras hastamque coruscat.
 postquam habilis lateri clipeus loricaque tergo est,
 Ascanium fuis circum complectitur armis
 summaque per galeam delibans oscula fatur:
 'disce puer virtutem ex me verumque laborein, 435
 fortunam ex aliis. nunc te mea dextera bello
 defensum dabit et magna inter praemia ducet.
 tu facito, mox cum matura adoleverit aetas,
 sis memor, et te animo repetentem exempla tuorum
 et pater Aeneas et avonculus excitet Hector.' 440

Haec ubi dicta dedit, portis sese extulit ingens,
 telum inmane manu quatiens; simul agmine denso
 Antheusque Mnestheusque ruunt omnisque relictis
 turba fluit castris: tum caeco pulvere campus
 miscetur pulsuque pedum tremit excita tellus. 445
 vidit ab adverso venientis aggere Turnus,
 videre Ausonii, gelidusque per ima cucurrit
 ossa tremor, prima ante omnis Iuturna Latinos
 audiit adgnovitque sonum et tremefacta refugit.
 ille volat campoque atrum rapit agmen aperto. 450
 qualis ubi ad terras abrupto sidere nimbus
 it mare per medium, miseris heu praescia longe
 horrescunt corda agricolis; dabit ille ruinas
 arboribus stragemque satis, ruet omnia late;
 ante volant sonitumque ferunt ad litora venti: 455
 talis in adversos ductor Rhoeteius hostis
 agmen agit, densi cuneis se quisque coactis
 adglomerant. ferit ense gravem Thymbraeus Osirim,
 Arcetium Mnestheus, Epulonem obtruncat Achates
 Ufentemque Gyas; cadit ipse Tolumnius augur, 460
 primus in adversos telum qui torserat hostis.
 tollitur in caelum clamor, versique vicissim
 pulverulenta fuga Rutuli dant terga per agros.
 ipse neque aversos dignatur sternere morti
 nec pede congressos aequo nec tela ferentis 465
 insequitur; solum densa in caligine Turnum
 vestigat lustrans, solum in certamina poscit.